

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΩΙ ΑΓΙΩΙ ΠΑΣΧΑ

Αριθμ. Πρωτ. 270

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Προσφιλέστατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Φθάσαντες τό Ἅγιον Πάσχα καί γινόμενοι κοινωνοί τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως, ὑμνοῦμεν τόν πατήσαντα θανάτῳ τόν θάνατον Κύριον τῆς δόξης, τόν συναναστήσαντα μεθ' ἑαυτοῦ παγγενῆ τόν Ἀδάμ καί ἀνοίξαντα πᾶσιν ἡμῖν παραδείσου τάς πύλας.

Ἡ λαμπροφόρος Ἐγερσις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ διαβεβαίωσις ὅτι κυρίαρχος εἰς τήν ζωήν τοῦ κόσμου δέν εἶναι ὁ θάνατος, ἀλλά ὁ καταργήσας τό κράτος τοῦ θανάτου Σωτήρ, ὁ γνωριζόμενος τό πρότερον ὡς ἄσαρκος Λόγος, ὕστερον δέ ὡς ὁ δι' ἡμᾶς, φιλανθρωπίας ἕνεκεν, σεσαρκωμένος, νεκρωθεὶς δέ ὡς ἄνθρωπος καί ἀναστάς κατ' ἐξουσίαν ὡς Θεός, ὡς ὁ πάλιν Ἐρχόμενος μετὰ δόξης πρὸς πλήρωσιν τῆς Θείας Οἰκονομίας.

Τό μυστήριον καί τό βίωμα τῆς Ἀναστάσεως ἀποτελεῖ τόν πυρῆνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἡ ὀλόφωτος λατρεία, τά ἱερά μυστήρια, ἡ ζωὴ τῆς προσευχῆς, ἡ νηστεία καί ἡ ἄσκησις, ἡ ποιμαντικὴ διακονία καί ἡ καλὴ μαρτυρία ἐν τῷ κόσμῳ, ὅλα ἀναδίδουν τό ἄρωμα τῆς Πασχαλίου εὐφροσύνης. Ἡ ζωὴ τῶν πιστῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ εἶναι καθημερινόν Πάσχα, εἶναι «ἄνωθεν χαρά», ἡ «χαρὰ τῆς σωτηρίας», ἀλλά καί «ἡ σωτηρία ὡς χαρὰ»¹.

Οὕτω, αἱ ἀκολουθίαι τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Ἑβδομάδος δέν εἶναι καταθλιπτικά, ἀλλά πλήρεις τῆς νικητηρίου δυνάμεως τῆς Ἀναστάσεως. Εἰς αὐτάς ἀποκαλύπτεται ὅτι ὁ Σταυρός δέν ἔχει τόν τελευταῖον λόγον εἰς τό σχέδιον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Αὐτό προαναγγέλλεται ἤδη κατὰ τό Σάββατον τοῦ Λαζάρου. Ἡ ἐκ νεκρῶν ἔγερσις τοῦ ἐπιστηθίου φίλου τοῦ Χριστοῦ εἶναι προτύπωσις τῆς «κοινῆς ἀναστάσεως». Τό «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου» κορυφοῦται μέ τήν ἐπίκλησιν «Δεῖξον ἡμῖν καί τήν ἐνδοξόν Σου Ἀνάστασιν». Ἐνώπιον τοῦ Ἐπιταφίου ψάλλομεν τό «Μεγαλύνω τά Πάθη σου, ὑμνολογῶ καί τήν Ταφήν Σου, σὺν τῇ Ἀναστάσει». Καί, γεγονυῖα τῇ φωνῇ, διακηρύσσομεν εἰς τήν Πασχάλιον

¹ π. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, *Ἡμερολόγιον*, ἐκδ. Ἀκρίτας Ἀθήνα 2003, σ. 223.

ἀκολουθίαν τό ἀληθές νόημα τοῦ Σταυροῦ: «Ἰδοῦ γάρ ἦλθε διά τοῦ Σταυροῦ χαρά ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ».

Ἡ «κλητή καί ἀγία ἡμέρα» τοῦ Πάσχα εἶναι ἡ ἀνατολή τῆς «ὀγδόης ἡμέρας», ἡ ἀπαρχή τῆς «καινῆς κτίσεως», ἡ βίωσις τῆς ἰδικῆς μας ἀναστάσεως, τό μέγα «θαῦμα τῆς ἐμῆς σωτηρίας»². Εἶναι ἡ βιωματική βεβαιότης ὅτι ὁ Κύριος ἔπαθε καί ἤχθη εἰς θάνατον δι' ἡμᾶς καί ἀνέστη δι' ἡμᾶς «προοικονομῶν ἡμῖν τήν εἰς ἀπείρους αἰῶνας ἀνάστασιν»³. Καθ' ὅλην τήν Πασχάλιον περίοδον ὑμνολογεῖται μέ ἀπαράμιλλον ποιητικότητα τό ἀνθρωπολογικόν νόημα τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ διάβασις τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τῆς δουλείας εἰς τήν ἀληθῆ ἐλευθερίαν, «ἡ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τά ἄνω καί τήν γῆν τῆς ἐπαγγελίας πρόοδος καί ἀνάβασις»⁴. Αὐτή ἡ σωτηριώδης ἐν Χριστῷ ἀνακαίνισις ἐνεργεῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς δυναμική προέκτασις τοῦ ἠθους τῆς Εὐχαριστίας ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς «ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ», ὡς συνέργεια μετὰ τοῦ Θεοῦ διά τήν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου, διά νά καταστῇ οὗτος εἰκὼν τῆς πληρότητος τῆς τελικῆς ἐπιφανείας τῆς θείας ἀγάπης ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Ἐσχάτων. Ζῆν ἐν Χριστῷ ἀναστάντι σημαίνει ἐξαγγέλλειν τό Εὐαγγέλιον «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς», κατὰ τό ὑπόδειγμα τῶν Ἀποστόλων, εἶναι ἔμπρακτος μαρτυρία περὶ τῆς ἐλθούσης χάριτος καί τῆς προσδοκίας τῆς «καινῆς κτίσεως», ὅπου «ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγή οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι»⁵.

Ἡ πίστις εἰς τήν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καί εἰς τήν ἰδικήν μας συνανάστασιν δέν ἀρνεῖται τήν ἐπώδυνον παρουσίαν τοῦ θανάτου, τοῦ πόνου καί τοῦ σταυροῦ εἰς τήν ζωὴν τοῦ κόσμου. Δέν ἀπωθοῦμεν τήν σκληρὰν πραγματικότητα, οὔτε ἐξασφαλίζομεν εἰς τόν ἑαυτὸν μας, διά τῆς πίστεως, ψυχολογικὴν κάλυψιν ἀπέναντι εἰς τόν θάνατον. Γνωρίζομεν ὅμως ὅτι ὁ παρῶν βίος δέν εἶναι ὀλόκληρος ἡ ζωὴ, ὅτι ἐδῶ εἴμεθα «ὀδῶν» ὅτι ἀνήκομεν εἰς τόν Χριστόν καί ὅτι πορευόμεθα πρὸς τήν αἰώνιον Αὐτοῦ Βασιλείαν. Ἡ παρουσία τοῦ πόνου καί τοῦ θανάτου, ὅσον ἀπτή καί ἄν εἶναι, δέν ἀποτελεῖ τήν ἐσχάτην πραγματικότητα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὀριστικὴ κατάργησις τοῦ θανάτου. Εἰς τήν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει πόνος καί θάνατος, ἀλλὰ ἀτελεύτητος ζωὴ. «Πρὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Σου», ψάλλομεν, «φοβερός ὁ θάνατος τοῖς ἀνθρώποις· μετὰ τό ἐνδοξον πάθος, φοβερός ὁ ἀνθρώπος τῷ θανάτῳ»⁶. Ἡ πίστις εἰς Χριστόν δίδει δύναμιν, καρτερίαν καί ὑπομονήν διά νά ἀντέχωμεν τὰς δοκιμασίας. Ὁ Χριστός εἶναι «ὁ πᾶσαν νόσον ἰώμενος καί ἐκ τοῦ θανάτου λυτρούμενος». Εἶναι ὁ παθὼν δι' ἡμᾶς, ὁ ἀποκαλύψας τοῖς ἀνθρώποις ὅτι ὁ Θεός εἶναι ὁ «ἀεὶ ὑπὲρ ἡμῶν», ὅτι εἰς τήν Ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἀνήκει οὐσιωδῶς ἡ φιλανθρωπία Του. Αὐτὴ ἡ εὐκταία φωνὴ τῆς θείας ἀγάπης ἀντηχεῖ εἰς τό «θάρσει, τέκνον» τοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν παραλυτικόν καί τό «θάρσει, θύγατερ»⁷ πρὸς τήν αἰμορροοῦσαν, εἰς τό «θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τόν κόσμον»⁸ πρὸ τοῦ Πάθους καί εἰς

² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Εἰς τό ἅγιον Πάσχα*, ΒΕΠ 60, σ. 202.

³ Γρηγορίου Παλαμᾶ, *Εἰς τήν Ἀνάληψιν*, ΡΓ 151, σ. 277.

⁴ Γρηγορίου Θεολόγου, ὁ.π., σ. 191.

⁵ Ἀποκ. κα', 4.

⁶ Δοξαστικόν Ἐσπερινῶν κζ' Σεπτεμβρίου.

⁷ Ματθ. θ', 9 καί 22.

⁸ Ἰωάν. ιστ', 33.

τό «θάρσει, Παῦλε»⁹ πρὸς τὸν ἐν φυλακῇ καὶ ἀπειλῇ θανάτου Ἀπόστολον τῶν Ἑθνῶν.

Ἡ σοβοῦσα πανδημία τοῦ νέου κορωνοϊοῦ ἀπέδειξε πόσον εὐθραστός εἶναι ὁ ἄνθρωπος, πόσον εὐκόλως τὸν κυριεύει ὁ φόβος καὶ ἡ ἀπόγνωσις, πόσον ἀδύναμοι ἀποδεικνύονται αἱ γνώσεις καὶ ἡ αὐτοπεποίθησις του, πόσον ἔωλος εἶναι ἡ ἀποψις ὅτι ὁ θάνατος ἀποτελεῖ ἓν γεγονός εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς καὶ ὅτι ἡ λήθη ἢ ἡ ἀπώθησις τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ὀρθὴ ἀντιμετώπισις του. Αἱ ὀριακαὶ καταστάσεις ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνίκανος νὰ διαχειρισθῇ σθεναρῶς τὴν ὑπαρξίν του, ὅταν πιστεῦῃ ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἡ ἀνίκητος πραγματικότης καὶ τὸ ἀνυπέρβλητον ὄριον. Εἶναι δύσκολον νὰ παραμείνωμεν ἀνθρώπινοι ἄνευ τῆς ἐλπίδος τῆς αἰωνιότητος. Αὕτη ἡ ἐλπίς ζῆ εἰς τὴν καρδίαν ὄλων τῶν ἰατρῶν, τῶν νοσηλευτῶν, τῶν ἐθελοντῶν, τῶν δωρητῶν καὶ ὄλων τῶν γενναιοφρόνως συμπαρισταμένων εἰς τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς, μέ θυσιαστικόν πνεῦμα, αὐτοπροσφορὰν καὶ ἀγάπην. Μέσα εἰς τὴν ἀνείπωτον κρίσιν, αὐτοὶ εὐωδιάζουν ἀνάστασιν καὶ ἐλπίδα. Εἶναι οἱ «Καλοὶ Σαμαρεῖται», οἱ ἐπιχέοντες, μέ κίνδυνον τῆς ζωῆς των, ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπὶ τὰς πληγὰς, εἶναι οἱ σύγχρονοι «Κυρηναῖοι» εἰς τὸν Γολγοθᾶν τῶν ἐν ἀσθενείαις κατακειμένων.

Μέ αὐτάς τὰς σκέψεις, τιμιώτατοι ἀδελφοί καὶ προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ, δοξάζομεν τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου, τοῦ πηγάζοντος ζωὴν ἐξ οἰκείου φωτός καὶ φαιδρύνοντος τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως τὰ σύμπαντα, δεόμενοι Αὐτοῦ, τοῦ ἰατροῦ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, τοῦ παρέχοντος ζωὴν καὶ ἀνάστασιν, ὅπως συγκαταβαίνων, ἐν τῇ ἀφάτῳ Αὐτοῦ φιλανθρωπία, τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, χαρίζηται ἡμῖν τὸ πολύτιμον δῶρον τῆς ὑγείας καὶ κατευθύνῃ τὰ διαβήματα ἡμῶν εἰς ὁδοὺς εὐθείας, διὰ νὰ καταξιωθῇ ἡ θεοδώρητος ἐλευθερία ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ, προτυποῦσα τὴν τελείωσιν αὐτῆς ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Χριστὸς Ἀνέστη!
Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα, βκ' }
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως }
διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα }
εὐχέτης πάντων ὑμῶν. }

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

⁹ Πράξ. κγ', 11.